

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. שהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה ... איגלאי מילתא ... פסולין הוו ... והלכתא שהעידו בבת אחת והוזמו 1
- ב. עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה 2
- ג. תוך כדי דיבור כדיבור דמי 3
- ד. הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ... אם לכך נתכוון מתחילה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין ... נמלך בתוך כדי דיבור 6
- ה. תוך כדי דיבור ... כדי שאילת תלמיד ... שלום עליך רבי ומורי 6
- ו. עדים שהוכחשו ולבסוף הוזמו נהרגין דהכחשה תחילת הזמה היא אלא שלא נגמרה 7
- ז. מעידני באיש פלוני שסימא את עין עבדו והפיל את שינו ... דמי כוליה עבד לרב בעי לשלומי ... דאתו בי תרי ואמרי הפיל את שינו סימא את עינו ... ואתו בי תרי מציעאי ואמרי עינו והדר שינו ... משלמין דמי עין לעבד 7

דף עג.

א. שהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה ... איגלאי מילתא ... פסולין הוו ... והלכתא שהעידו בבת אחת והוזמו

כבר התבאר לעיל דף עב: ששנים שהעידו בבת אחת על זה¹ שגנב וטבח או מכר. והוזמו משלמין את הכל.

אך אם העידו שגנב, ואחר כך העידו שטבח או מכר, או להיפך פסולים הן מעת שהעידו על אותה עדות ראשונה², וא"כ כשהעידו עדות שניה פסולים היו.

¹ רמב"ם הלכות עדות פרק כא הלכה ו

² דהא אמרינן דעד זומם למפרע הוא נפסל כמו שיבואר להלן. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ב. עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה

כבר התבאר לעיל דף ה. ששנים שהעידו באחד שחייב מנה לפלוני, ובאו שנים אחרים והזימום שאמרו באותו שעה שאתם אומרים שלוח עמנו הייתם, הרי זה פטור מלשלם שעדות הראשונים בטלה, שהתורה האמינה לעדים המזימים שאומרים עמנו הייתם, ואם כן מה שהעידו שזה לוח מזה ודאי שקר מעידים³.

ולא עוד אלא שהעדים המזימים חייבים לשלם לאותו פלוני כפי מה שחייבו, דכתיב (דברים יט פסוק יט) וְעִשְׂתֶּם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו, ורבתה התורה בפירוש שחייבים לשלם ממון שהיו רוצים לחייבו לשלם דכתיב (שם פסוק כא) יָד בְּיַד וְגו', לרבות דבר הניתן מיד ליד דהיינו תשלומין.

אין העדים נענשין בהזמה עד שיוזמו כולם, לפיכך היו העדים שלשה⁴ אפילו מאה, אם העידו בבית דין זה אחר זה, והעיד כל אחד מהן אחר חבירו בתוך כדי דבור, והוזמו מקצתן, אין נענשין עד שיוזמו כולן שהרי כולם עדות אחת הם. ואם הוזמו כולם, כולם נענשים כאשר זממו⁵.

אבל אם היה הפסק בין זה לזה יתר מכדי דבור שהוא כרי שאלת שלום תלמיד לרב כמו שיבואר להלן, הרי נחלקה העדות, ואותם הראשונים שהוזמו נענשין, והאחרים שהיה בין דבריהן ודברי הראשונים הפסק אין

³ והמעט שהאמינה התורה למזימים יותר מלמוזמים, משום דכיון שמעידין המזימין על גופן של העדים המזומין, הן אינם נאמנים על עצמם לומר לא היינו עמכם כשם שאינם נאמנים לומר לא עשינו כך וכך, כגון אם באו שני עדים והעידו על שנים או אפילו על מאה שהרגו את הנפש או שחללו את השבת, מאמינן לעדים להרגם ואין מאמינים לאלו שאומרים שלא עשו כך וכך, דאדם קרוב אצל עצמו ואינו מעיד על עצמו, הכי נמי אין מאמינים לאלו שיאמרו לא היינו עמכם שמעידים על עצמם, אלא מאמינים למזימין המעידים על גופן ופטרינן אותו הפלוני. לשון הלבוש חו"מ לח

⁴ רמב"ם הלכות עדות פרק כ הלכה ג

⁵ ואף על פי שהיה מתקיים העדות בשנים הראשונים א"כ האחרים הם לא באו להעיד אלא על גברא קטילא כיון שכבר חייב מיתה, כבר א"ר עקיבא במשנה בפ"ק דמכות (דף ה' ב) דבא השלישי להחמיר עליו ולהיות לו עונש בין הראשונים כיון שנמפל לעוברי עבירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

נענשין, י"א שעדותן קיימת ומחייבים הנידון⁶. וי"א⁷ שעדותם בטילה כיון שמעת שראו העדות ובאו להעיד יחד נפסלו.

ואם הוזמו השנים שהיה בין דבריהן ודברי הראשונים הפסק, לאחר שהוזמו הראשונים אינם נענשים שהרי באו להעיד על מי כבר נתחייב על ידי הראשונים גם ללא דבריהם⁸.

ואם באו שתי חתות יחד⁹ לפני ב"ד ושאלנו אותם ואמרו יחד או תוך כדי דיבור להעיד באנו, וקבלו ב"ד עדות הכת הראשונה ואחר כדי דיבור קבלו עדות השניה ואח"כ הוזמו הראשונים לענין עונש ההזמה נחלקה העדות ואינם נענשים¹⁰ כיון שהעידו אחר כדי דיבור, אבל לענין העדות עצמה י"א שלא נחלקה כיון שבאו כלם כאחד ואמרו להעיד באנו ובטלה העדות כולה מפני שהן כת אחת הואיל ונפסלה מקצתה נפסלה כולה.

ג. תוך כדי דיבור כדיבור דמי

כבר התבאר במסכת נדרים דף פז. ונזיר דף כ: שתוך כדי דיבור (ששיעורו יבואר להלן) כדיבור דמי לכל דיני התורה, וכבר נתבאר שם משמעותו לענין דין קריעה, וגם לענין נדרים ודיני ממונות אנו אומרים כן.

ולפיכך בעדות¹¹ ממון¹² בבית דין, העד שהעיד אינו יכול לחזור בו, או לומר עדות הסותרת דבריו הראשונים שאחר שהגיד פעם אחת שוב אינו חוזר

⁶ השנת הראב"ד שם כי מאחר שלא באו תוך כדי דיבור ונחשבו שתי כתות לענין הזמה למה תבטל עדות הכת האחרונה, ולכן יתיר הרוצה, ועוד מה זה שאמר והשנים האחרים וכו' אין נענשין ומה עונש ראוי להם. וכך כתב רש"י והתוספות והכי משמע כולה סוגיא דפרק מרובה דשתי כתות זו אחר זו לא בטלה כל העדות ⁷ דבשלמא לענין הזמה בהגדה תליא מילתא וכיון שלא הגידו תוך כדי דיבור הרי הן כשתי כתות להזמה אבל בנמצא אחד מהם קרוב או פסול כיון שמעת שראו העדות נפסלו מה לי אם העידו תוך כדי דיבור או לא וכיון שהוזמו קצתם ה"ל נמצא אחד מהם פסול ועדותם בטלה. כסף משנה ולח"מ שם.

⁸ לח"מ שם

⁹ רדב"ז שם בדעת הרמב"ם

¹⁰ ובהא מיתרצא נמי מה שהקשה הראב"ד ז"ל ומה עונש ראוי להם שכיון שבאו יחד עם הפסולים לב"ד להעיד סד"א אחר שהיו ראויים לעונש דכתיב אל תשת ירך עם רשע וגו' קמ"ל דאינם בני עונשין שלא היו יודעים שהם רשעים והכתוב אומר בהתחברך עם אחיהו פרץ ה' את מעשיך (דה"ב כ').

¹¹ שו"ע ונו"ב חו"מ כט א

¹² דוקא בממון דלא בעי דרישה וחקירה אינו יכול לחזור אחר כדי דיבור מהעדות, אבל בדבר דבעי דרישה וחקירה יכול לחזור בו תוך כדי דיבור של החקירות. אבל להיפוך, כשנתבטלה עדותו בהכחשת חקירה ראשונה ושהה כדי דיבור, שוב אינו יכול לחזור ולקיים העדות, אף שלא נגמרו כל החקירות. נתיב"מ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ומגיד. אולם זהו לאחר כדי דבור שוב אינו יכול לחזור בו ולומר דבר שסותר עדותו, אבל אם העיד בפני בי"ד וחזר בו תוך כדי דבור לגמר עדותו יכול לחזור בו, דתוך כדי דבור כדבור דמי. ואפילו עד הראשון בתוך כדי דיבור של השני¹³, כגון שבאו שנים לבית דין להעיד והעיד האחד ואח"כ השני, יכול הראשון לחזור בו תוך כדי דיבור של עדות השני, שחד עדות הוא. ואף אם הפסיקוהו בעלי דין וחזר ואמר שרוצה להשלים אלא שהפסיקוהו, יכול להשלים דבריו ונאמן, ובלבד שלא יסתור עדותו לגמרי.

כיצד, אם אמר אחר כדי דבור מוטעה הייתי שוגג הייתי ונזכרתי שאין הדבר כן או לפחדו עשיתי, אין שומעין לו אפילו נתן טעם לדבריו.

וכן מה שהתבאר שם, שאם¹⁴ נדרה אשתו ואמרו לו שבתו נדרה או איפכא, והפר לה על שמיעה זו, אינה הפרה, זהו דוקא שנודע לו לאחר כדי דיבור מהפרתו שהפר לאשה הלא נכונה, שאז אין הפרתו יכולה להתייחס לידיעתו שהרי היה לאחר כדי דיבור. ואז יכול להפר מחדש כל יום הידיעה שנייה, שהרי ידיעה הראשונה אינה ידיעה, שבטעות היתה¹⁵, וגם אם קיים בידיעה הראשונה אינו כלום הוא, וכל שכן אם שתק¹⁶, ולכן אם רצה להפר בידיעה שנייה מיפר, שזה לא קיים מעולם.

אך אם נודע לו תוך כדי דיבור, ורצה בהפרה לזו שלא ידע על נדרה, אמירת הפרתו מתייחסת לידיעתו ואין צריך להפר שנית.

הנודר¹⁷ וחזר בו תוך כדי דיבור, או שמיחו בו אחרים תוך כדי דיבור וקבל דבריהם תוך כדי דיבור לנדרו¹⁸, לא הוי נדר, והוא שאומר כך בפיו דלא עדיף חזרתו מקבלתו שצריכה להיות בשפתיו, ואם אמר חזרתי בלבי אינו כלום.

וכן המחלק נכסיו¹⁹ על פיו כשהוא שכיב מרע בלשון ירושה וריבה לאחד ומיעט לאחד והשוה להם הבכור או שנתן למי שאינו ראוי ליורשו מתנה על מה שכתוב בתורה הוא

¹³ סמ"ע שם ב מהר"ן וד"מ

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם רלד לא – לב

¹⁵ ש"ך שם נ

¹⁶ ביאור הגר"א שם עה

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם רי ג

¹⁸ פירוש שמחאת אחרים וקבלתו את דבריהם הכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו דאי יש בהמחאת אחרים יותר מכדי דיבור מחשב הפסקה בין הקבלה ובין הנדר בשלמא אי הוה להמחאת אחרים שייכות להנדר לא מקרי הפסקה אבל באמת אין אחרים מזדקקין לנדרו וזה הקשה הראב"ד ועל כן תירץ רמ"א דהכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו ולא כבית יוסף. ט"ז שם ה וכו"כ בשך שם ז

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם רפא ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שכתבה בכל קרוב קרוב קודם וירש אותה, ולא אמר כלום. אבל אם אמר בלשון מתנה דבריו קיימים.

לפיכך כתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה אעפ"י שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף, קאי לשון מתנה לכאן ולכאן ודבריו קיימין. כיצד, תנתן שדה פלונית לפלוני בני וירשנה, או שאמר וירשנה ותנתן לו, או שאמר וירשנה ותנתן לו וירשנה, הואיל ויש שם לשון מתנה אף על פי שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימין. וכן אם היו שלש שדות לשלשה יורשים ואמר יירש פלוני שדה פלונית ותנתן לפלוני שדה פלונית ויירש פלוני שדה פלונית קנו, אעפ"י שזה שאמר לו בלשון ירושה אינו זה שאמר לו בלשון מתנה, לשון מתנה קאי לכאן ולכאן, והוא שלא ישהה בין אמירה לאמירה כדי דיבור דהוי כאילו אמר לשון מתנה לכל אחד שמתייחס למעלה ולמטה, אבל אם שהה צריך שיהיה לשון המתנה מעורב בשלשתן.

וכן בכל הקנינים²⁰ יכולים שניהם לחזור תוכ"ד (תוך כדי דיבור) מהקנין, וכן כשכתבו שטר, וכן בקנין סודר לקבלת דיינים לפשרה אינם יכולים לחזור לאחר כדי דיבור.

וכן לענין ברכות²¹, הטועה או משנה ברכה אם חזר ותיקן תוך כדי דיבור הרי זה תיקון ויצא, ידי חובה ואם לאו אינו תיקון.

דף עג:

²⁰ שו"ע ונו"כ שם קצה סעיף ז, אבל לאחר כדי דיבור אינם יכולים לחזור, אף על פי שעסקין באותו ענין, ובפת"ש סק"ו כתב בשם שו"ת ושב הכהן סימן יט דמ"ש בשו"ע דתוכ"ד יכול לחזור אינו מוסכם, שמדברי הרמב"ם בפט"ו מה' מעשה הקרבנות שכתב שבהקדש אינו יכול לחזור תוכ"ד לאחר שהוציא בשפתיו, וע"כ הטעם משום דאמירה לגבוה כמסירתו להדיוט, כמ"ש התוס' במנחות דף פא, ואם נאמר דבמסירה להדיוט יכול לחזור תוכ"ד, אמאי לא יוכל לחזור באמירה להקדש, וסיים הושב הכהן שגם בדברי הרא"ש אינו מוכרח שיכול לחזור תוכ"ד, שלא כתב אלא שבשאר קנינים אינו יכול לחזור אפילו עסקים באותו ענין, לאפוקי בקנין סודר שיכול לחזור, אבל ה"ה שגם תוכ"ד אינו יכול לחזור, עיין שם, וגם בחידושי רעק"א הביא מחלוקת אם במשיכה והגבהה יכול לחזור תוכ"ד, ועי' משפט שלום, ובאבנ"מ סימן כז סק"ט ובשו"ת חת"ס או"ח סימן קמז. ועי' בקצה"ח סק"ז בשם הט"ז באהע"ז סימן לח שה"ה שאינו יכול להטיל תנאי תוכ"ד, ותמה עליו דודאי שכשם שיכול לחזור יכול גם להטיל תנאי, וגם בפת"ש כאן ציין לדבריו באהע"ז שם שהולק על הט"ז, עיין שם, ועי' אורחות"מ כלל לב אות יא, ובשו"ת אבני נזר חו"מ סימן נא מחודש ג, ועי' עוד פתחי חושן חלק ח פרק א סעיף ב.

²¹ כמבואר בשו"ע ונו"כ אות תפז דר היום, גבי תפילת יו"ט "וחותם מקדש ישראל והזמנים ואם אמר מקדש השבת, וחזר בו תוך כדי דיבור, יצא".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ד. הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ... אם לכך נתכוון מתחילה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין ... נמלך בתוך כדי דיבור

כבר התבאר במסכת נדרים דף סט: שהאומר²² הרי זו תמורת עולה ושלמים דבריו קיימין²³, ותמכר ויביא בחצי דמיה תמורת עולה ובחצי דמיה תמורת שלמים, אמר הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים אם נתכוון לכך מתחילה דבריו קיימין ואם לא נתכוון בתחילה אלא לתמורת עולה וחזר ואמר תמורת שלמים אף על פי שחזר בתוך כדי דיבור אין תופשין אלא לשון ראשון והרי היא תמורת עולה בלבד.

ה. תוך כדי דיבור ... כדי שאילת תלמיד ... שלום עליך רבי ומורי

כבר התבאר במסכת נדרים דף פז. ונזיר דף כ: שתוך כדי דיבור שיעורו הוא שלש תיבות²⁴, "שלום עליך רבי", וי"א²⁵ ארבע תיבות "שלום עליך רבי ומורי", וכדיבור דמי לכל דיני התורה כמו שהתבאר לעיל.

²² רמב"ם הלכות תמורה פרק ב הלכה ד

²³ בא לא בעי בדיקה אם לכך נתכוון כמו חלוקה דלקמיה דקאמר תמורת עולה ותמורת שלמים דבהא אפי' ר"מ מודה כדאמרין בפ' כיצד מערימין ור"מ סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים וכו'. לח"מ שם

²⁴ ש"ך יו"ד ר"ו, אורים חו"מ כט ב וכ"כ מ"ב תפז ד שכ"ד רוב האחרונים, והקשה שם בשער הציון ג על הפמ"ג שכתב ד' תיבות. והוא כשיעור שכתב הרמב"ם הלכות עדות פרק כ הלכה ג "מכדי דיבור שהוא כדי שאילת שלום תלמיד לרב". ובב"ק עג: אמרי תרי תוך כדי דיבור הוי חד כדי שאילת תלמיד לרב וחד כדי שאילת הרב לתלמיד כי לית ליה לרבי יוסי כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי דנפיש, כדי שאילת הרב לתלמיד שלום עליך אית ליה, ומבואר ביו"ד רמב"מ מו דשאילת שלום הוא שלום עליך רבי.

²⁵ ח"י רע"א חו"מ שם, ועיין ט"ז יו"ד רמב"ה, ובש"ך כה, כששואל בשלום רבו אומר שלום עליך רבי. ואם נותן לו רבו שלום יאמר לו שלום עליך רבי ומורי וכן הוא ברמב"ם ובטור והטעם דכל שמשיב שלום דרכו להוסיף קצת. וא"כ לכאורה מוכח כהאורים אולם עיין ח"י רע"א יו"ד שם שהביא מגמ' בב"ק עג: ששאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי ואולי דהיה להרמב"ם גירסא אחרת וחידוש שלא העירו מזה האחרונים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ו. עדים שהוכחו וּלְבִסּוּף הוּזְמוּ נִהְרְגִין דֶּהֲכַחְשָׁה תַּחֲלִילַת

הַזִּמָּה הִיא אֵלָּא שְׁלֵא נִגְמְרָה

עדים זוממין²⁶ אינן צריכין התראה, ועדים שהוכחו וּלְבִסּוּף הוּזְמוּ הרי אלו נהרגין או לוקין או משלמין מפני שהכחשה תחלת הזמה היא אלא שעדיין לא נגמרה.

ז. מעידני באיש פלוני שסימא את עין עבדו והפיל את שינו

... דמי כוליה עבד לרב בעי לשלומי ... דאתו בי תרי

ואמרי הפיל את שינו סימא את עינו ... ואתו בי תרי

מציעאי ואמרי עינו והדר שינו ... משלמין דמי עין לעבד

כבר התבאר במסכת גיטין דף מב. שהפיל שן עבדו²⁷ ונתן לו גט שיחרור, ואחר כך סימא עינו או איפכא, חייב לתת לו דמי עינו או שינו שהרי כבר שיחררו, אבל אם הפיל שינו ולא נתן לו גט שיחרור ואחר כך סימא עינו או איפכא, אינו צריך ליתן לו דמי האבר שחסרו באחרונה. ואם תפש העבד אין מוציאין מידו, משום שספק הוא בגמרא אם עבד היוצא בראשי אברים ועדיין אין לו גט שיחרור, אם יש לו קנס אם לאו, לפיכך כל מי מהם שתפש אין מוציאין מידו, שהמוציא מחבירו עליו הראיה. וי"א²⁸ שהדברים אמורים

²⁶ רמב"ם הלכות עדות פרק יח הלכה ד

²⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז למ

²⁸ ברמב"ם שם פרק ה הלכה יד פסק המפיל שן עבדו וסימא את עינו הרי יצא לחירות בשינו ונותן לו דמי עינו וכן כל כיוצא בזה. והשיג עליו הראב"ד. דבריו סותרים זה את זה שכבר כתב בהלכות חובל ומזיק פרק ד הלכה יא המפיל שן עבדו ואחר כך סימא עינו יוצא בשינו ואינו נותן לו דמי עינו, ואם תפש אין מוציאין מידו. וכתב הט"ז שם יד והנה במגדול עוז כתב לתרץ דשאני הכא דבפעם אחת הכה את שינו וסימא את עינו ובזה פשיטא שיתן לו דמי עינו וכי מספקא ליה היינו ביש שהות בנתיים ומו"ח ז"ל קלס' ואמר שכאן עמד בעל מגדול עוז על העיקר וע"כ חלק על הש"ע דלא חילק בכך ואני אומר שעיקר זה הוא עיקור ופגום לשלחן גבוה דאי יש סברא לומר כן למה הוצרך התלמוד לדהות ההיא דהפיל את שינו וסימא עינו דאתיא דלא כהלכתא דא"צ גט שיחרור היה לו לומר דשאני התם דעשה שניהם בבת אחת כמו שהוא מפרש לשון רמב"ם דהרי חד לישנא ממש הם אלא שאין בחילוק זה ריח ולא טעם כעיקר וכדברי הב"י וש"ע כן עיקר ויפה עשה הב"י שלא הביא דברי מגדול עוז כלל כי הם בעיניו דברים דחויים וא"צ להשיב עליהם. אולם בנקה"כ כתב על זה אין זה השגה ובש"ך מט נקט כב"ח שתלוי אם יש שהות אם לאו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

רק באם היה לו שהות לכתוב גט שחרור בין שינו לעינו או איפכא שאז הוא שאין נותן לו דמי עינו, ואם תפס אין מוציאין מידו. אך המפיל שן עבדו וסימא את עינו אם לא היתה לו שהות לכתוב גט שחרור, הרי יצא לחירות בשינו ונותן לו דמי עינו.

ואם העידו על פלוני שהפיל שן עבדו ואחר כך סימא את עינו והוזמו, משלמין לאדון דמי העבד, ודמי עינו, שהרי רצו להפסידו העבד ולהוציא לחירות²⁹, ולחייבו לשלם על דמי עינו³⁰. וי"א³¹ שאין חייבים דמי עינו שהרי גם את האדון לא חייבו שספק הוא. וי"א³² שאינם חייבים אלא שאם תפס מהם דמי עינו אין מוציאין מידו.

העידו שסימא את עינו ואחר כך הפיל את שנו, והוזמו, ונמצא הדבר הפך³³, שהאדון הפיל את שנו ואחר כך סימא את עינו, כיון שרצו להפסיד לעבד

²⁹ וקשיא לי עלה דלמה משלם דמי העבד לרבו והא כיון שנגמר דינו של העבד הרי הוא תפוס בעצמו והו"ל כאשר עשה ולא כאשר זמם וכעת צ"ע

³⁰ ואע"ג שהאדון לא היה משלם שהרי ספק הוא כנזכר, דע"כ לא מספקא להו אלא היכא שהרב בעצמו חבל בעבדו כיון שמעוכב גט שחרור מצדו אבל גבי עדים שהוזמו פשיטא להו שכן משלמין שהרי אין עכבת גט שחרור מצדו ושפיר קרינן בהו ועשיתם לו כאשר זמם דכיון שיצא העבד לחירות ברצון יכתוב לו רבו גט שחרור ואם לא ירצה כופין אותו לכתוב לו גט שחרור הלכך לגבי עדים זוממין חשבינן ליה כאילו הגיע גט לידו ומשלמין לעבד דמי עינו. א"נ מטעם קנס ננעו בה כיון דעיקר חיוב עדים זוממין קנסא הוא, ותפוס לשון ראשון. רדב"ז שם. ובכס"מ ביאר שמשלמין לו העדים שהרי הפסידוהו שאפילו יתפוס לא יועיליהו ודבר קרוב הוא לתפוס וכיון שכן משלמי ליה. ולדעה השניה הנזכרת ודאי הפסידוהו שהרי אם לא היתה לו שהות לכתוב גט שחרור היה חייב לו.

³¹ השנות הראב"ד שם שהקשה והוא כתב בהלכות חובל שהאדון אינו משלם אלא אם תפס העבד ואם כן העדים שהוזמו למה משלמין

³² לח"מ שם.

³³ קשה דאם כוונת רבינו לומר שאחר שהוזמו העדים באו עדים אחרים ואמרו שהעידו אותם העדים ביום שלאחריו היה ובהפך היה דרך משל אם הם העידו שהיה הדבר בעשרה בניסן ולא היה אלא באחד עשר והיה הדבר בהפך ממה שאמר שם שתחילה הפיל שנו ואח"כ סימא את עינו א"כ כוליה עבד צריכים המוזמים לפרוע דכי מחייבי ליה מיום י' בניסן להוציא העבד לחירות אכתי לאו בר חיובא הוא ואם כוונת רבינו שהעידו שהיה ביום הקודם לו בט' בניסן ועמד בדין על החבלות הללו ע"י עדים אחרים בב"ד אחר וכו' ואם כוונת רבינו שעמד בדין היה לו לפרש כמו שפירשו אותו בגמרא להלן עד, ונראה לי לתרץ לעיקר הקושיא דרבינו נקט ואח"כ לרבותא לא מבעיא אם המוזמים שהזימו להם הם עצמם הכחישוהו וכמו שאמרו בגמרא דאפכינהו ואזמינהו דאז ודאי אינם משלמים אלא דמי עין בלבד ולא דמי כולו כיון דהמוזמים עצמם אמרו שהענין היה אמת אלא שהיה בהפך אלא אפי' שהמכחישים להם באו אחר המוזמים דסד"א כיון דבשעת ההזמה לא היו שם עדים שהיה הדבר אמת אף על פי שהעדים באו אחרי כן לישלמו לכוליה עבדא דבתר שעת הזמה אזלינן ובאותה שעה הרי היו מוזמים מכל וכל אף על פי שבאו אחרי כן עדים שאמת הדבר והיה בהפך לא נחוש להו קמ"ל דחיישינן להו ולא משלם אלא דמי עין ולא דמי כולי עבדא. לח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

את דמי עינו לפי עדותם, ולא היה מקבל אלא דמי שנו, משלמין את ההפרש שבין דמי השן לדמי העין לעבד³⁴, וכן כל כיוצא בזה. וי"א שגם כאן אין חייבים שהרי האדון לא היה משלם מספק, וי"א שאם תפס העבד מהעדים, אין מוציאין מידו.

³⁴ בסף משנה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

